

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 28. august 2018

Sag 11/2018

(2. afdeling)

Miljø-Bo A/S

(advokat Carsten Pedersen og advokat Eivind Einersen)

mod

Focus Advokater P/S

(advokat Leo Jantzen og advokat Stinne Richter Berg)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 23. marts 2016 og af Østre Landsrets 21. afdeling den 20. juni 2017.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben og Kurt Rasmussen.

Påstande

Appellanten, Miljø-Bo A/S, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Focus Advokater P/S, skal betale 4.660.244,86 kr., subsidiært et mindre beløb, med procesrente af 4 mio. kr. fra den 2. december 2011, af 296.300 kr. fra den 28. januar 2015 og af 363.944,86 kr. fra den 6. juli 2017.

Focus Advokater har påstået stadfæstelse. Over for Miljø-Bos påstand om tilbagebetaling af sagsomkostninger (363.944,86 kr.) samt procesrente heraf har Focus Advokater påstået frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Miljø-Bo har for Højesteret frafaldet sin påstand om frifindelse for Focus Advokaters selvstændige påstand om betaling af resthonorar.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender.

Miljø-Bo har for Højesteret anerkendt, at der alene foreligger et erstatningsansvar for Focus Advokater, hvis Ejendomsselskabet af 19.05.10 A/S' fordringer mod både Miljø-Bo og ejendomsselskabets ledelse var forældet, da Ejendomsselskabet af 19.05.10 A/S under konkurs den 2. december 2011 anlagde sag mod Miljø-Bo.

Supplerende sagsfremstilling

Som det fremgår af byrettens sagsfremstilling, anlagde ejerforeningen og to ejerlejlighedskøbere sag mod ejendomsselskabet. Den ene køber indgav således den 5. september 2005 stævning mod ejendomsselskabet med påstand om betaling af 50.000 kr. Den anden køber indgav den 22. juni 2006 stævning mod ejendomsselskabet med påstand om betaling af 182.500 kr. Denne påstand blev den 27. juli 2007 forhøjet til 494.602,50 kr. Endvidere indgav ejerforeningen den 19. december 2006 stævning mod ejendomsselskabet med påstand om betaling af 500.000 kr.

Miljø-Bo har for Højesteret fremlagt et hjælpebilag om mangler anmeldt i ejendomsselskabets konkursbo, og der er enighed om de tal og oplysninger, der fremgår af bilaget. Af hjælpebilaget fremgår bl.a., at der pr. 7. maj 2008 – på baggrund af en skønserklæring af samme dato – var rejst mangelskrav mod ejendomsselskabet, men at en del af disse mangler først blev prisat ved en tillægserklæring af 5. september 2010. De pr. 7. maj 2008 rejste mangelskrav resulterede i et krav mod ejendomsselskabet på 1.737.100 kr. eksklusiv moms. Endvidere fremgår det af hjælpebilaget, at der efter den 7. maj 2008 er rejst mangelskrav mod ejendomsselskabet for i alt 2.532.000 kr. eksklusiv moms. Mangelskravene i hjælpebilaget er således opgjort til samlet 4.269.100 kr. eksklusiv moms (5.336.375 kr. inklusiv moms), som ejerforeningens advokat anmeldte over for ejendomsselskabets konkursbo ved brev af 30. marts 2011. Beløbet inklusiv moms genfindes desuden i Østre Landsrets dom af 14. januar 2015, hvor landsretten har anført, at der på baggrund af fremlagte skønserklæringer er opgjort mangler for op mod ca. 5,34 mio. kr.

Ejendomsselskabet havde ifølge årsrapport for 2005/2006 pr. 30. juni 2006 en egenkapital på 1.613.622 kr. mod en egenkapital på 9.477.210 kr. i det foregående regnskabsår. Af ejen-

domsselskabets årsrapport for 2006/2007 fremgår, at selskabet pr. 30. juni 2007 havde en egenkapital på 1.895.726 kr. I en note til dette regnskab er det oplyst, at selskabet på grund af verserende retssager med enkelte ejerlejlighedskøbere og ejerforeningen risikerede en betaling på op til 1.050.000 kr., samt at selskabets ledelse vurderede, at tabet ville beløbe sig til 200.000 kr., hvilket var afsat i regnskabet. Endelig fremgår det af ejendomsselskabets årsrapport for 2007/2008, at selskabet pr. 30. juni 2008 havde en egenkapital på 942.659 kr. I en note til dette regnskab, der er dateret den 28. november 2008, er det oplyst, at ejendomsselskabet risikerede en betaling på op til 1.525.000 kr., hvis selskabet tabte retssagerne mod ejerlejlighedskøberne og ejerforeningen. I noten er det også oplyst, at selskabet ville fremsætte krav mod totalentreprenøren, hvis selskabet tabte retssagerne helt eller delvist, og at selskabets ledelse vurderede, at der kunne fremsættes krav på op mod 925.000 kr.

Retsgrundlag

Folketinget vedtog den 1. juni 2007 lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer (forældelsesloven), der trådte i kraft den 1. januar 2008, og som samtidig ophævede Danske Lov 5-14-4 og lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer.

Forældelseslovens § 2, stk. 1 og 4, har følgende ordlyd:

”Stk. 1. Forældelsesfristerne regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser.”

”Stk. 4. For fordringer på erstatning eller godtgørelse for skade forvoldt uden for kontraktforhold regnes forældelsesfristen fra tidspunktet for skadens indtræden.”

I bemærkningerne til § 2, stk. 4, hedder det i lovforslaget bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 165 af 28. februar 2007, s. 5613 f.):

”Til stk. 4

Det foreslås i stk. 4 – ligeledes som supplement til den almindelige regel i stk. 1 – at præcisere, at begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for erstatningskrav uden for kontrakt er tidspunktet for skadens indtræden.

...

Ved bestemmelsen i stk. 4 videreføres gældende praksis med hensyn til fastlæggelsen af begyndelsestidspunktet ved erstatningskrav uden for kontrakt.

Det følger heraf, at hvis der ved personskade er forskel på tidspunktet for den skadelige påvirkning og tidspunktet for lidelsens opståen – dvs. hvor den skadevoldende handling ikke umiddelbart resulterer i en konstaterbar skade – er det som udgangspunkt tidspunktet for lidelsens opståen, som er afgørende. Kravet kan ikke siges at være forfaldet, før der er opstået en skade.

Fristen løber i disse tilfælde fra det tidspunkt, hvor de følger, der kræves erstatning for, har vist sig på en sådan måde, at skadelidte havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et – eventuelt foreløbigt – erstatningskrav. Som eksempel kan nævnes senskader efter en piskesmældslæsion.”

Højesterets begrundelse og resultat

Ved dom afsagt af Retten i Odense den 20. juni 2013 blev Miljø-Bo A/S, der var repræsenteret af Focus Advokater P/S, dømt til at betale 7,8 mio. kr. med procesrente til Ejendomsselskabet af 19.05.2010 A/S under konkurs. Beløbet vedrører udbytteudlodninger på 3,8 mio. kr., og en kapitalnedsættelse på 4 mio. kr. Ved Østre Landsrets ankedom af 14. januar 2015 blev beløbet nedsat til 4 mio. kr. med procesrente. Ved landsrettens dom blev Miljø-Bo alene anset for erstatningsansvarlig over for konkursboet for det tab, som boet var blevet påført ved kapitalnedsættelsen den 2. marts 2006 på 4 mio. kr., jf. § 142 i den dagældende aktieselskabslov. Tabet på 4 mio. kr. blev fastsat på baggrund af skønserklæringer, der var udfærdiget i forbindelse med forskellige retssager, som ejendomsselskabet havde været involveret i. Ved dommen blev Miljø-Bo frifundet for et krav om tilbagebetaling i medfør af § 113, stk. 1, i den dagældende aktieselskabslov.

Miljø-Bo har under nærværende sag fremsat krav mod Focus Advokater om erstatning for det beløb, som selskabet er blevet dømt til at betale ved landsrettens dom af 14. januar 2015. Miljø-Bo gør gældende, at Focus Advokater har pådraget sig erstatningsansvar ved i forbindelse med konkursboets sag mod Miljø-Bo ved behandlingen for Retten i Odense i 2013 at have undladt at gøre gældende, at konkursboets krav var forældet. Et anbringende om forældelse blev af Østre Landsret nægtet fremsat under ankesagen.

Spørgsmålet om erstatningsansvar beror i første række på, om Miljø-Bo havde fået medhold, hvis Miljø-Bo under sagen havde gjort gældende, at konkursboets krav mod Miljø-Bo var forældet på det tidspunkt, hvor konkursboet udtog stævning den 2. december 2011.

Efter forældelseslovens § 3, stk. 1, gælder der en almindelig forældelsesfrist på tre år, som i medfør af § 2, stk. 1, regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser. Konkursboets krav mod Miljø-Bo er et krav om erstatning uden for kontraktforhold, og forældelsesfristen skal derfor regnes fra tidspunktet for skadens indtræden, jf. § 2, stk. 4.

Det erstatningskrav, som konkursboet fik medhold i ved landsrettens anke dom af 14. januar 2015, tilkom oprindeligt ejendomsselskabet, og ved konkursen var kravet overgået til boet. Det er således ejendomsselskabet – og senere konkursboet – der er fordringshaver i forhold til dette krav. Begyndelsestidspunktet for forældelsen af boets krav mod Miljø-Bo beror derfor på, hvornår følgerne af kapitalnedsættelsen har vist sig på en sådan måde, at ejendomsselskabet eller boet havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et erstatningskrav mod Miljø-Bo, jf. herved forarbejderne til forældelseslovens § 2, stk. 4.

Efter gennemførelsen af kapitalnedsættelsen på 4 mio. kr. i marts 2006 havde ejendomsselskabet en egenkapital på 1.613.622 kr. På dette tidspunkt havde ejerforeningen påberåbt sig en række mangler ved byggeriet, men kun én ejerlejlighedskøber havde anlagt retssag mod ejendomsselskabet. Påstanden i sagen angik betaling af 50.000 kr. I juni 2006 anlagde endnu en ejerlejlighedskøber sag mod ejendomsselskabet i anledning af mangler. Den oprindelige påstand lød på 182.500 kr., som i juli 2007 blev forhøjet til 494.602,50 kr. I december 2006 anlagde ejerforeningen sag med påstand om betaling af 500.000 kr. Ifølge ejendomsselskabets årsregnskab havde selskabet pr. 30. juni 2007 en egenkapital på 1.895.726 kr. Højesteret finder herefter, at den risiko, der ved kapitalnedsættelsen var skabt for, at selskabet ikke ville kunne honorere sine kreditorer ved forfaldstid, endnu ikke ved udgangen af 2007 havde manifesteret sig på en sådan måde, at ejendomsselskabet havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et erstatningskrav mod Miljø-Bo.

I 2008 blev der under ejerforeningens sag mod ejendomsselskabet gennemført syn og skøn over yderligere mangler, og ved skønserklæringen i maj 2008 fik ejerforeningen støtte på en række punkter. En del af manglerne efter skønserklæringen i maj 2008 blev dog først prissat ved en tillægserklæring i september 2010. Ejerforeningen forhøjede ikke påstanden som følge af skønserklæringen i maj 2008. Egenkapitalen pr. 30. juni 2008 udgjorde 942.659 kr. Ifølge en note til årsregnskabet, der er dateret den 28. november 2008, risikerede selskabet en beta-

ling til ejerlejlighedskøberne og ejerforeningen på op til 1.525.000 kr. Hvis selskabet tabte retssagerne helt eller delvist, ville selskabet fremsætte krav mod totalentreprenøren. Ledelsen vurderede, at dette krav var på op mod 925.000 kr.

Højesteret finder på den anførte baggrund, at Miljø-Bo ikke har godtgjort, at ejendomsselskabet forud for den 2. december 2008 havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et erstatningskrav mod Miljø-Bo. Da det således må lægges til grund, at forældelsesfristen for ejendomsselskabets krav mod Miljø-Bo ikke var begyndt at løbe forud for den 2. december 2008, var kravet ikke forældet på tidspunktet for konkursboets sagsanlæg den 2. december 2011.

Herefter har Focus Advokater ikke pådraget sig erstatningsansvar ved under retssagen mellem konkursboet og Miljø-Bo at have undladt at gøre forældelse gældende i forhold til konkursboets krav.

Højesteret stadfæster derfor dommen og frifinder som følge heraf Focus Advokater for påstanden om tilbagebetaling af sagsomkostninger.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Miljø-Bo A/S betale 150.000 kr. til Focus Advokater P/S.

Sagsomkostningsbeløbene skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.